

- планування дослідження;
- визначення середовища споживачів;
- визначення думки споживачів продукції
щодо його якості здійснюється;

Другий етап – оцінка критеріїв значимості й задоволеності параметрами продукції. Отримані оцінки дозволяють визначити рівень якості продукції.

Третій етап – визначення показників якості, що вимагають особливої уваги з боку структур, що забезпечують якість на підприємстві.

Четвертий етап – складання переліку контрольованих характеристик готової продукції.

П'ятий етап – оцінка конкурентоспроможності по основних контрольованих характеристиках готової продукції.

Шостий етап – впровадження заходів.

Варто зазначити, що підвищення якості продукції не є самоціллю, воно має сполучатися із цілями підприємства. Отже, необхідно забезпечити процес відстеження результатів від діяльності по підвищенню якості, що можливо в рамках відповідного підходу, до організації обліку витрат на якість.

Висновки. Виходячи з усього вищесказаного, ми можемо зробити висновок про важливість якості послуг для підприємств. Досягнення якості - це не питання використання особливого методу або технологічних засобів; воно вимагає зміни у філософії менеджменту та культури організації.

Науковим результатом статті стала розробка методичного забезпечення стосовно управління якістю надання послуг підприємств.

Практичний результат статті полягає в запропонованих рекомендаціях щодо підвищення якості послуг підприємств.

Подальшим напрямком даного дослідження може бути розробка та обґрунтування стратегії управління якістю надання послуг підприємств.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шаповал М. І. Менеджмент якості : навч. посібник / М. І. Шаповал. — К.: Знання, 2007. — 471 с.
2. Шеер А. В. Бизнес-процессы. Основные понятия. Теория. Методы / А. В. Шеер. — М.: Вест-Мета Технология, 2000. — 152 с.
3. Копнов В. А. Стратегічний менеджмент якості. Методичні вказівки по ефективній побудові систем менеджменту якості / В. А. Копнов // Технології якості життя. — 2003. — Т. — № 3 — 4. — С. 69 — 89.
4. Ліпич Л.Г. Розвиток системи управління якістю продукції машинобудівних підприємств: монографія /Л. Г. Ліпич, Н. В. Геліч. — Луцьк: Волин. нац. Ун-т ім. Лесі Українки, 2010. — 200 с.
6. Павлов В.І.,
5. Мишко О.В. Трансформація системи управління якістю товарів в Україні: монографія/ О.В. Мишко. — Рівне: НУВГП, 2009. — 202 с.
6. Шлях до якості: запровадження системи управління якістю // Бюрократ (інформаційний бюлетень). — 2009. — №1–2. — С. 4–7.
7. Леонов И. Г. Управление качеством продукции/ И. Г. Леонов, О. В. Аристов. — М: Изд-во стандартов, 1990. — 254 с.

*Рецензент д.е.н., доцент АБВ МВС України Фісун К.А.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Уткіна Ю.М.*

УДК 656.615.003

РОЗВИТОК БЮДЖЕТНИХ МЕХАНІЗМІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПОРТОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Постоленко Ю. П., фахівець науково-дослідної частини (НУ «ОЮА»)

У статті досліджено систему основних бюджетних механізмів стимулювання розвитку портового комплексу України в сучасних умовах. Визначено умови функціонування портового комплексу України в умовах реформування. Виявлено актуальні проблеми формування бюджетів макро- та мікрорівнів в сфері функціонування українських підприємств портової діяльності. Розглянуто основні принципи організації бюджетного процесу підприємств портової діяльності.

Ключові слова: бюджетні механізми, портовий комплекс, підприємство портової діяльності.

РАЗВИТИЕ БЮДЖЕТНЫХ МЕХАНИЗМОВ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ПОРТОВОГО КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ

Постоленко Ю. П., специалист научно-исследовательской части (НУ «ОЮА»)

В статье исследована система основных бюджетных механизмов стимулирования развития портового комплекса Украины в современных условиях. Определены условия функционирования портового комплекса Украины в условиях реформирования. Выявлены актуальные проблемы формирования бюджетов макро- и микроуровней в сфере функционирования украинских предприятий портовой деятельности. Рассмотрены основные принципы организации бюджетного процесса предприятий портовой деятельности.

Ключевые слова: бюджетные механизмы, портовый комплекс, предприятие портовой деятельности.

DEVELOPMENT OF BUDGETARY MECHANISMS OF FUNCTIONING OF ENTERPRISES OF UKRAINIAN PORT COMPLEX

*Postolenko Y. P.,
specialist of Scientific Research Department (National University "Odessa Law Academy")*

Up-to-day conditions of functioning of the port complex of Ukraine defined. The system of basic budgetary mechanisms of stimulation of development of port enterprises of Ukraine in reforming conditions investigated. Imperfection of legal support of the budget process, budget planning disadvantages, decline in basic industries of national economy, reducing the profitability of enterprises, illegal business, the inefficiency of the current tax system, the deterioration of payment discipline identified major obstacles for development of the budgetary process of port enterprises in Ukraine. Principles of continuity of the budget process, the formation of a unified database of budgeting, management accounting and accounting, multi-stage analysis of costs and margin, budgeting on directions of costs and areas of port activity are defined as basic principles of the budget process enterprises port activities. State regulatory policy should be aimed at reducing government interference in activity of port enterprises, removing legal administrative, economic and institutional obstacles to the development of their economic activities. Budgeting is the foundation of creation a competitive advantage through the forming of an effective system of resource management of port activity.

Keywords: budget mechanisms, port complex, enterprise of port activity.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Державна регуляторна політика повинна реалізовуватися з метою забезпечення оптимізації та стабільності відносин держави із суб'єктами господарювання в ринковому середовищі. Ця політика передбачає заходи державного регулювання різних сфер функціонування підприємств портової діяльності. Ефективність функціонування портового комплексу значною мірою визначає бюджетну безпеку країни, оскільки морські торговельні порти та інші підприємства портової діяльності роблять значні внески в державний бюджет. З іншого боку ефективність реалізації бюджетних механізмів макrorівня значною мірою визначає перспективи розвитку портового комплексу України, який в сучасних умовах реформується відповідно до положень Закону «Про морські порти України» та Стратегії розвитку морських портів України на період до 2038 р. Одночасно бюджетні механізми рівня портових підприємств використовуються не достатньо повно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. формування ефективних бюджетних механізмів на рівні макроекономіки розглядали О.Я. Колісник [2], Л.В. Лисяк [4] та інші. Питання бюджетування розглядали у своїх працях М.Д. Білик, І.О. Бланк

[1], Ф.Ф. Бугинець, В.П. Савчук, Я.В. Соколов, М.Г. Чумаченко та інші вчені, набуток яких є змістовними та практично цінними. Питання формування механізмів розвитку підприємств морського транспорту розглянуто в працях О.М. Котлубая, М.Т. Примачова, В.І. Чекаловця, О.М. Кібік, Д. Томсона, А. Бергантіно [3, 5, 6, 7] та інших.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. У сучасних умовах докорінного реформування портового комплексу проблеми розвитку системи бюджетних механізмів в сфері функціонування підприємств портової діяльності є лише частково дослідженими. Особливо актуальним питанням є адаптація системи бюджетування до умов функціонування реформованих портових підприємств.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження системи основних бюджетних механізмів стимулювання розвитку підприємств портової діяльності в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах реформування портової діяльності в Україні внаслідок протиріччя інтересів сил, які зацікавлені у функціонуванні окремих портових комплексів або їх складових, не завжди приймаються ефективні законодавчі і виконавчі рішення влади. За різних причин мають

місце некомпетентні, невчасні, неадаптовані, некомплексні рішення влади, що не дозволяють забезпечувати необхідний рівень конкурентоспроможності окремих портових підприємств та портового комплексу в цілому. Спостерігається свідоме маніпулювання можливостям органів законодавчої і виконавчої влади в сфері регулювання портової діяльності окремими її представниками з метою реалізації економічних інтересів окремих гравців портового ринку.

Однак, загальною і найбільш серйозною небезпекою портових підприємств України з боку держави залишається ігнорування інтересів портового комплексу та його клієнтури в законах, які регулюють господарську діяльність. Внаслідок цього вітчизняні підприємства портової діяльності функціонують у ринкових умовах, наділених певними рисами [5, 6, 7]. Основними з них слід вважати такі: портові підприємства діють в організаційно-засадничих умовах, які частково відповідають вимогам ринку досконалої конкуренції; існуючий грошово-кредитний механізм регулювання економіки обумовлює високий рівень процентних ставок при отриманні кредитів портовими підприємствами для реалізації вкрай необхідних інвестиційних проектів; дія фіскального механізму регулювання економіки на портові підприємства є відчутною, податкове законодавство – нестабільним; ринок не повністю забезпечує вільний і рівний для всіх суб'єктів господарювання доступ до обмежених економічних ресурсів, ризик виробничої діяльності портових підприємств є високим.

Зазначені особливості позначаються передусім на можливостях розширення портового виробництва, оскільки залучення банківських кредитів і зовнішніх інвестицій на теперішній час є ускладненим. Розширене відтворення портового комплексу в найближчій перспективі за рахунок лише власного прибутку підприємств портового бізнесу не є можливим. Враховуючи стратегічне значення портового комплексу для розвитку національної економіки, ризики довгострокових інвестицій у інфраструктурні об'єкти мають бути розподілені між державним бюджетом, бюджетами суб'єктів господарювання морегосподарського комплексу, зокрема портових підприємств, та іншими джерелами інвестування.

Маючи на меті здійснити оптимальний регулюючий вплив на процеси безпечного розвитку в сфері портового комплексу, державні органи мають використовувати такі важелі, які б повністю відповідали поставленим цілям економічної політики. Серед всієї сукупності важелів особливу увагу слід приділяти бюджетним. Бюджетна політика є складовою економічної політики України, внаслідок реалізації

якої можна отримати позитивні або негативні наслідки розвитку підприємницької діяльності в портовому комплексі.

Перешкодою такого розвитку є низький рівень бюджетної безпеки країни. Такий рівень обумовлюють недосконалість нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу та прорахунки у бюджетному плануванні, падіння виробництва в основних галузях народного господарства, зменшення рентабельності і зростання збитковості суб'єктів господарювання, недостатнє або несвочасне наповнення джерел покриття бюджетного дефіциту, незаконні підприємництва та угоди з валютою та валютними цінностями, неефективність діючої податкової системи, погіршення платіжно-розрахункової дисципліни, незаконне та неефективне використання бюджетних коштів тощо. Зазначені чинники одночасно є такими, що негативно позначаються на обсягах роботи, бюджетному процесі та відповідно фінансових результатах портових підприємств.

Інший негативний чинник, який знижує ефективність реалізації стратегічних рішень, - це недостатня увага, що приділяється бюджетуванню на рівні господарювання портових підприємств. Такі підприємства потребують достатнього обсягу економічних ресурсів, іноді досить специфічних та коштовних, для виконання стратегічного плану. Ефективний розподіл ресурсів та відповідно коштів по стратегічних потребах дозволить прискорити реалізацію стратегії підприємства. За умови обмеженого фінансування, що є характерним для більшості суб'єктів господарювання в сфері портової діяльності, підприємства не зможуть належним чином виконати етап стратегічного плану. Невиправдано велике фінансування окремих етапів реалізації стратегії призведе до невиправданої розтрати ресурсів і знизить фінансову ефективність портового підприємства. Тому суттєве значення має оптимальний розподіл необхідних ресурсів. Іноді виникає необхідність в короткі терміни здійснити суттєвий перерозподіл ресурсів з однієї сфери діяльності портового підприємства в іншу для підтримки нових стратегічних ініціатив і пріоритетів.

Відповідно бюджетний процес на мікрорівні є важливим елементом системи управління портовим підприємством, за допомогою якого забезпечується необхідний рівень ефективності портового виробництва шляхом координації зусилля усіх підрозділів для отримання кінцевого результату. Бюджетування дозволяє сформувати конкурентні переваги за рахунок створення ефективної системи управління ресурсами.

Вченими розроблені численні принципи бюджетного процесу на мікрорівні [1, 2, 4]. Основними принципами бюджетування для підприємств портової діяльності вважаємо принципи безперервності бюджетного процесу, формування єдиної бази даних бюджетування, управлінського і бухгалтерського обліку, застосування балансового методу, багатоступінчастого аналізу витрат і маржі, бюджетування по напрямках витрат і по основних видах портової діяльності. До важливих принципів організації бюджетного процесу на мікрорівні доцільно також віднести принципи взаємозв'язку, самостійності, об'єктивності, ефективності, розвитку, зіставності і порівняльності, стабільності, реальності, плановірності і пропорційності, гнучкості, системності, пріоритетності, економії, відповідальності, контролю тощо.

Висновки дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. На сьогоднішній день бюджетні механізми використовуються відокремлено від стратегічного управління в сфері портової діяльності, слабо узгоджені з реалізацією стратегії розвитку портового комплексу України. Зазначена ситуація значною мірою пов'язана з формуванням та реалізацією державної регуляторної політики, яка має бути спрямована на зменшення втручання органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у діяльність портових підприємств, усунення правових адміністративних, економічних та організаційних перешкод розвитку їх господарської діяльності, зокрема бюджетного процесу. В процесі реалізації стратегії портового підприємства, важливе значення має бюджетування мікрорівня як інструмент ефективного використання економічних ресурсів та контролю отримання запланованих результатів. У подальшому

необхідно приділити увагу проблемам формування скоординованої й ієрархізованої системи бюджетування портових підприємств. Обумовлюється це вимогами реалізації концепції ефективного управління ризиками, що в умовах реформування набула особливої актуальності для сфери функціонування портового комплексу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента: в 2 томах / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-центр, 2001. – 1248 с.
2. Колісник О.Я. Бюджетна безпека у забезпеченні стратегії соціально-економічного розвитку держави: автореф. дис... канд. наук: 08.00.08/ О.Я.Колісник. - 2009. – 22 с.
3. Котлубай О.М. Теорія і методологія розвитку транспортно-технологічних систем перевезення вантажів / О.М. Котлубай. – Одеса: ІПРЕД НАН України, 2012. – 200 с.
4. Лисяк Л.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: [монографія] / Л.В. Лисяк. – К.: ДННУАФУ, 2009. – 600 с.
5. Организационно-правовые основы функционирования морехозяйственного комплекса Украины: монография / Под ред. О.Н. Кибик, О.П. Подцерковного. – Одесса: Фенікс, 2012. – 159 с.
6. Примачев Н.Т. Предпринимательство в торговом судоходстве / Н.Т. Примачев, Н.Н. Примачева, О.Ю. Вовк. – Одесса: ОНМА, 2008. – 376 с.
7. Чекаловец В.И. Современные принципы управления и организации в морских портах / В.И. Чекаловец. – Одесса – Ильичевск: ОГМУ, 2000. – 36 с.

*Рецензент д.е.н., професор НУ «ОЮА» Кібік О.М.
Експерт редакційної колегії д.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 338.512

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

*Уткіна Ю. М., к.е.н., доцент,
Жуган Н. О., магістр (УкрДАЗТ)*

У статті розглянуто питання застосування системного підходу до управління витратами промислових підприємств на сучасному етапі розвитку економічної системи України. Визначено, що системний підхід до управління витратами підприємства можна визначити як сукупність елементів, структури, завдань, технології, які взаємодіють між собою з метою цілеспрямованого формування і використання витрат для підвищення ефективності функціонування підприємства.

Ключові слова: витрати, управління витратами, системний підхід, підприємство, витрати виробництва.